



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 4. De Gustu & Tactu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

17 **G**ustus est sensus saporum perceptivus: residet in lingua, præcipue in cuspide, necnon in radice linguae, seu in palato. Prior pars probatur, quia cum volumus saporem cibi examinare, illum ad linguae cuspidem trahimus. Posterior suadetur, quia gustum sentimus cum cibum per palatum ad stomachum traicitur. Linguae deorganizationem describunt eleganter Conimbric. c. 10. q. 2. art. 2. eos, si placet, lege.

18 Sapor definitur, affectio in humido aqueo facta à secco terrestri calore decoquente. Contra hanc definitionem obicitur plures cibos valde secos habere saporis: ergo sapor non oritur ab humiditate. Respondent recte Conimbricenses cap. 10. q. 1. art. 1. plures cibos plus habere siccitatis, quam humiditatis, saporis tamen semper oriri ex humiditate, etsi remissam non verò ex siccitate quantumvis intensâ. De saporum speciebus & distinctione vide Conimbr. art. 2. ibidem.

19 Sunt, qui tactum à gustu non distinguant, falluntur tamen, oppositam enim sententiam recte probat Conimbr. c. 10. q. 2. & cap. 11. q. 1. ubi utriusque sensus assignat organa. Tactus, seu tactiva virtus per totum corpus diffunditur; residet in carne, & præcipue in nervis, ideo partes, quæ plures habent nervos, vivacius percipiunt qualitates tangibiles: sanguinæ, & ossa non sentire communis docet opinio.

20 Obiectum tactus, sunt quatuor primæ qualitates, asperitas, suavitas, durities, & mollities. Adde qualitatem doloriferam & voluptuosam, quæ tanguntur in sensatione, quâ consistit dolor & voluptas externa sensus tactus. Sentitur etiam impulsus tactus, sic sentit animal onus sibi impositum, imò asperitatem tantum sentire existimo medio impulsu, quia asperitas nihil aliud est, quam partes quædam eminiores aliis, eiusdem corporis, quæ partes maiorem impulsu imprimunt manui tangenti corpus, quam aliæ depressiores, & impediunt manum trahi per corpus ratione cuius impedimenti asperitas sentitur. Deinde corpora aspera aliquando habent partes desinentes in cuspidem acutum nimis, quæ pungunt corpus animalis attactum, & illi dolorem inferunt, ratione cuius sentit animal asperitatem, cum verò abique vlla offensione manui permittit corpus per ipsam attrahi, tunc corpus illud suave vocamus.

21 Circa tactum aliquæ insurgunt difficultates: prima est, an tactus sentiat objecta recepta in ipso organo, an verò illa tantum quæ sunt in subiecto extraneo; Secunda an tantum sentiat exuperantes qualitates v.g. an manus calida ut quatuor tantum sentiat calorem ut quinque, vel ut sex, non verò alium calorem ut quatuor?

22 Suarez ibidem docet tactum non sentire qualitatem receptam in ipso organo, posse tamen sentire calorem partis immediatè unitæ. Secundò docet tactum tantum sentire qualitates exasperantes, v.g. manum calidam ut quatuor non sentire calorem ut quatuor aliis subiecti, sed alium intensiorem: ait enim has qualitates tantum posse subiectum intentionaliter mutare quando possunt realiter agere in illud, cum verò calidum ut quatuor in calidum ut quatuor non producat calorem, ita neque species impressas caloris, neque sensationem eiusdem. Alij apud Ariagam supra, docent tactum tantum sentire qualitatem receptam in ipso organo tactus. Meam sententiam aliquibus conclusionibus aperio.

23 **PRIMA CONCLUSIO.** Ad hoc ut tactus sentiat qualitatem non est necesse hanc recipi in ipso organo tactus. Probatur conclusio. Manus igni applicata vehementer sentit calorem, in quo ignis non applicatur manui: ergo manus non tantum sentiebat calorem in illa receptum, quia hic eodè modo sentiretur amoto igne; quia cum calor non deperdat in conservari à primo producente, hoc amoco perseverat, ac proinde calor receptus in manu præsentem igne eodè absente in eadè manu per aliquod tempus perseverat.

24 **SECUNDA CONCLUSIO.** Ut obiectum tactus immutetur subiectum intentionaliter, non est necesse ut possit idem realiter immutare per productionem similis qualitat. Hanc conclusionem probò à paritate subiecti visus, quod subiectum immutat intentionaliter, & non realiter: color enim speciem sui producit in subiecto, in quo nullum producit colorem. Si verò dicas colorem non esse productivum aliis coloris, esse tamen productivum speciei, ac proinde subiectum intentionaliter, & non realiter immutare. Idem argumentum in luce efformo, cui non poteris hanc adhibere

Franc. de Oniedo, Philosoph. Tom. 11.

re solutionem. Lux distans à luminoso non immutat realiter per productionem lucis partes aeris immediatiores ipsi luminoso, quod omnes concedunt in actione non reflexivâ, & illas immutat intentionaliter, quod sic probò. Homo existens prope luminosum videt lucem distantem à luminoso existentem in extrema parte cubiculi: ergo lux illa visa producit speciem sui per totum medium, quod est inter hominem videntem, & ipsam lucem visam: ergo immutat intentionaliter partes propinquiores ipsi luminoso quas realiter non potest immutare.

25 **TERTIA CONCLUSIO.** Tactus sentit calorem, seu aliam qualitatem excedentem intensiorem illam, quam exigit organum tactus ad sui temperaturam, siue hic calor sit in alio subiecto, siue in eodem organo tactus. Prior pars, videlicet sentire hunc calorem existentem in alieno subiecto patet experientia, & ab omnibus admittitur. Secundâ verò, scilicet sentire hunc calorem receptum in eodem organo sic probò. In primis quia nulla est ratio, neque experientia quæ suadeat hunc calorem receptum in ipso organo non sentire: nulla est ratio, quia, ut dicebam modò, ad hoc ut qualitas immutetur subiectum intentionaliter, non est necessarium, ut illud realiter possit immutari: nulla est experientia, imò hac meam conclusionem probò: quia dum quis febris ardenti laborat, sentit vehementer calorem receptum in eodem organo tactus. Respondetis nullam partem sentire calorem receptum in ipsa, sed alium receptum in parte vicina. Contrâ si pars tantum sentiret calorem partis immediatè in sententia horum, tantum sentiret calorem partis immediatè exsuperantem calorem existentem in parte sentiente: ergo cum omnes partes non possint alias calore superare, non omnes calorem sentirent, sed tot partes essent in laborante febris, quæ calorem sentirent quot essent, quæ non sentirent calorem, quod est contra experientiam, cum enim febris statum implevit, nulla est pars in infimo, quæ nimio calore non æstuet.

26 Deinde probò meam conclusionem, quia durum ac difficile est asserere hominem recipientem calorem ita intensum ut illo comburatur, non sentitur hunc calorem, neque dolorem aliquem perpassurum, si hic calor æquè in omnibus suis partibus sub eadem intensiōne produceretur, quod fieri posse saltem à Deo negabit nullus.

27 **QUARTA CONCLUSIO.** Tactus non sentit calorem debitum ad propriam temperaturam receptum in ipso organo tactus, quando in prima animalis conditione recipitur in illo, vel diu cōservatur. Hæc conclusio constat experientia, illius tamen ratio est ignota valde, & in nostra sententia difficilis, cum dixerimus qualitatem in ipso organo receptam sentire posse: id posset in naturam potentie reduci à posteriori cognitum, & non à priori, quod in hac materia sæpè necessarium est difficultatum asylum; nihilominus hæc ego ratione propono, quam aliorum examini remitto. Ut sensatio eliciatur necessum est, ut anima ad illam eliciendam convertatur, & ab aliis operationibus vacet, quibus distrahi potest à sensatione eliciendâ, quæ conversio licet in actu secundo fiat per ipsam sensationem, seu productionem eiusdem in actu primo, sit per præsentiam intentionalē obiecti apti, siue per se ipsum, siue per speciem impressam ad producendam sensationem: quæ intentionalis præsentia animæ reuocat ab aliis obiectis, & illam trahit ad productionem sensationis, quando talis præsentia est quasi nova animo, & illi non connaturalis: animus enim insolenter tactus præsentia obiecti se ipsum convertit ad sensationem illius: cum verò præsentia obiecti est connaturalis, & diuturna, & non de novo adveniens non sufficienter animum vocat in actu primo ut in actu secundo sensationem illius producat: animus enim nequaquam vocatur per præsentia obiecti, neque per eandem contra sui exigentiam attactus non se ad sensationem obiecti convertit, neque ab aliis expedit, nihilque de tali præsentia obiecti connaturali, & diuturna curat, quod Hispanè dicitur, *No le haze reparar.*

28 **QUINTA CONCLUSIO.** Tactus sentit calorem debitum ad sui temperaturam, quando immediatè antea præcessit prius illo, & informatur cōtrariâ qualitate. Hæc conclusio probatur experientia, cum enim manus nimis frigida aliquem calorem recipit, illum sentit ut primum recipere incipit, postea verò cessat à tali sensatione. Ratio huius conclusionis sumenda est ex præcedenti, quia quando organum præcessit sub qualitate contraria, adveniente illâ qualitate quæ illi est connaturalis, noviter agitatur per illius præsentia ac proinde auocatur ab aliis obiectis, & strahitur ad sensationem